

СТУДЕНТСЬКА ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА ПРАКТИКА ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

("Дорожня карта" для студента і викладача)

У бакалаврській програмі підготовки філолога-україніста Львівського національного університету імені Івана Франка важливе місце належить **фольклористичній практиці**.

Фольклористична практика – це навчальна форма *фольклористичного польового дослідження*, яке проводять безпосередньо серед народу з метою збирання відомостей про побутування фольклорної традиції: фольклорний репертуар населеного пункту, регіону чи виконавця; носіїв фольклору; обрядовий, побутовий і суспільно-історичний контексти функціонування фольклору.

Фольклористична практика дає студентів-філологу унікальну можливість безпосередньо пізнати один з феноменів української національної культури – фольклорну традицію. Саме під час практики студенти розкривають для себе специфіку живого побутування фольклору, вчать практично застосовувати теоретичні знання, здобуті на заняттях з усної словесності (фольклору).

Записуючи явища фольклорної традиції, студенти також долучаються до важливої справи наукового вивчення та репрезентації фольклору рідного народу.

Далі пропонуємо інформацію з питань організації і проведення фольклористичної практики.

1. Організатор практики

Інституцією-організатором фольклористичної практики студентів філологічного факультету (українського відділення) є Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси (аудиторія 345, 3 поверх, головний корпус Університету; тел. 239 47 20)

2. Форма проведення практики

Згідно з навчальним планом студенти першого курсу філологічного факультету проходять фольклористичну практику *індивідуально і за місцем проживання*.

Ця регламентація однак досить умовна. Кафедра української фольклористики націлює студентів досліджувати фольклорну традицію насамперед рідного населеного пункту чи околиці (добре знаючи рідне село, місто чи околицю, студент може виконати ґрунтовні і якісні записи фольклору). Однак студенти, за необхідності, можуть записувати фольклор не лише свого населеного пункту, але й будь-якого іншого на теренах України та за її межами. Для фольклористичного вивчення інших населених пунктів студенти можуть об'єднуватись у невеликі збирацькі робочі групи (бажано не більше 3-х осіб).

3. Термін проведення практики

Згідно з навчальним планом студенти першого курсу філологічного факультету проходять фольклористичну практику за місцем проживання *наприкінці другого семестру*. Офіційно фольклористична практика триває перші три тижні липня (1–21 липня) і загалом обіймає 84 навчальні години.

Ця регламентація однак досить умовна. Кафедра української фольклористики націлює студентів розпочинати вивчення фольклорної традиції рідного (чи обраного) населеного пункту вже з *кінця першого семестру* (зокрема у зв'язку з початком зимового обрядового циклу, Різдвяних святкування) і продовжувати через увесь другий семестр (фіксує фольклор і обрядовість весняного циклу, Великодніх свят, Трійці та ін.) і наступні літні канікули (записуючи фольклор і обрядовість літнього циклу: петрівчану та купальську традицію). У такому випадку студент зможе зафіксувати фольклорну традицію та обрядовість у її "живому", природному побутуванні (а не з розповідей), що особливо цінно для науки. Такий підхід також дасть змогу студентів у спокійній робочій атмосфері зібрати фольклорний матеріал в обсязі, необхідному для зарахування практики.

4. Керівник практики

Кафедра української фольклористики зі складу своїх викладачів призначає для кожної студентської академічної групи керівника фольклористичної практики.

Керівник фольклористичної практики займається підготовкою і проведенням практики: провадить підготовчі заняття з методики польового дослідження фольклорної традиції, керує процесом опрацювання матеріалів практики, консультує студентів з питань практики, приймає і оцінює результати практики. З усіма питаннями щодо організації та проведення фольклористичної практики студентам насамперед потрібно звертатися до свого керівника практики.

Уже з половини першого семестру старостам кожної академічної групи потрібно сконтактувати зі своїм керівником практики, щоб узгодити графік проведення *підготовчих занять з фольклористичної практики* (так званого "фольклористичного практикуму", про це див. нижче)

5. Офіційні документи практики

Для проходження фольклористичної практики необхідне офіційне скерування Університету, яке оформлюють у вигляді наказу ректора для кожної студентської академічної групи.

Для оформлення наказу на практику староста кожної академічної групи з початком травня повинен:

а) отримати спеціальний «листок безпеки праці учасників практики» для своєї академічної групи в лаборантів Кафедри української фольклористики (кабінет 345 головного корпусу Університету);

б) підписати у цьому «листку» графу медичного допуску кожного студента групи у відповідного лікаря студентського медичного пункту (для цього потрібно, щоб кожен студент групи вчасно полагодив усі планові приписи студентського медичного пункту).

в) після цього усі студенти академічної групи – майбутні учасники фольклористичної практики – повинні пройти інструктаж з техніки безпеки праці у свого керівника практики і підписати відповідний пункт «листка безпеки праці».

6. Програма дисципліни

Згідно з концепцією документування українського фольклору, розробленою й апробованою у процесі навчально-педагогічної діяльності Кафедри української фольклористики упродовж 2004–2015 років, виділений на проведення фольклористичної практики обсяг навчального часу структуровано за основними етапами фольклористичного документування на 5 модулів:

6.1. Змістовий модуль 1. Підготовка до фольклористичного польового дослідження (так званий "фольклористичний практикум")

Термін проведення – перший і другий навчальні семестри напередодні фольклористичної практики.

Рекомендовано провести чотири заняття "фольклористичного практикуму".

Зміст модуля: на заняттях "фольклористичного практикуму" студенти повинні освоїти науково-методичні й технічні засади організації та проведення фольклористичного польового дослідження: ознайомитися з фольклорно-етнографічними особливостями обраного для дослідження регіону (рідної околиці) і, відповідно, розробити цільовий питальник; вивчити методи і прийоми польової роботи; повправлятися з аудіо-, відео- та фотоапаратурою; навчитися виповнювати типові форми документації зібраних фольклорних матеріалів.

6.2. Змістовий модуль 2. Фольклористичне польове дослідження у формі студентської фольклористичної практики за місцем проживання

Термін проведення – офіційно фольклористична практика триває перші три тижні липня (1–21 липня), фактично ж студенти мають змогу вивчати фольклорну традицію, розпочавши з кінця першого семестру.

Зміст модуля: студенти провадять польове вивчення фольклорної традиції рідного краю, з'ясовують специфіку живого побутування фольклорних явищ, вчать практично застосовувати здобуті теоретичні знання і водночас виконують важливе науково-дослідне завдання – згромаджують новий фольклорний матеріал.

Рекомендований обсяг фіксацій фольклорної традиції (для одного студента): не менше 3-х годин аудіо- і/чи відеозаписів; бажана також фотофіксація фольклорно-етнографічних реалій (така вимога зберігається і у випадку роботи студентів збирацькою групою: група у складі 2-х осіб повинна виконати не менше 6 годин записів).

Кафедра української фольклористики однак просить студентів, які натрапили на активні осередки побутування фольклорної традиції, активних виконавців, намагатися максимально фіксувати фольклорні явища (понаднормові записи студенти не зобов'язані транскрибувати, а лише оформляють документацію матеріалів для їх передачі в архів).

6.3. Змістовий модуль 3. Транскрибування фольклорно-етнографічних записів

Термін проведення – настійно рекомендуємо студентам провадити транскрибування зібраних фольклорних матеріалів вже безпосередньо під час польового дослідження (у перервах між збирацькими сеансами) чи одразу ж після його завершення (на чернетках), щоб закінчити основну транскрипційну роботу ще до початку начального семестру. На початку наступного після практики семестру (у вересні) рекомендовано провести два консультативні заняття з транскрибування уснословесних творів (для з'ясування проблемних моментів) та узгодити графік індивідуальних консультацій керівника практики задля вивірки виконаних транскрипцій.

Зміст модуля: студенти транскрибують тексти власноруч зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів.

6.4. Змістовий модуль 4. Архівування фольклорно-етнографічних документів

Термін проведення – рекомендовано у другій половині вересня провести два заняття з питань архівування фольклорних документів.

Зміст модуля: студенти виповнюють типові форми документації зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів, систематизують й укладають архівні фольклорні документи.

6.5. Змістовий модуль 5. Презентація і захист результатів фольклористичної практики

Термін проведення: опрацьовані матеріали фольклористичної практики студенти представляють на так званому "захисті фольклористичної практики", який рекомендовано провести у формі заняття на початку жовтня наступного після практики семестру.

Зміст модуля: студенти укладають звіт про фольклористичну практику та опрацювання фольклорних матеріалів і публічно представляють результати проведених під час практики фольклористичних польових досліджень.

Після "захисту фольклористичної практики" студенти здають опрацьовані фольклорні документи у Фольклорний архів Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси.

7. Оцінювання результатів практики

Результати фольклористичної практики керівник практики оцінює за "екзаменаційною" шкалою і вносить оцінку в екзаменаційну відомість та в окреме поле залікової книги.

8. Навчально-методична література і матеріали

8.1. Методичний посібник

Зміст кожного етапу організації та проведення фольклористичної практики – організація польового фольклористичного дослідження; методика польової роботи; упорядкування зібраних фольклорних матеріалів; транскрибування словесних текстів зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів; архівування зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів; оформлення матеріалів фольклористичної практики для здачі у фольклорний архів кафедри – розкрито у *спеціальному методичному посібнику*:

Вовчак Андрій, Довгалик Ірина. Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення фольклористичного польового дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету спеціальності 6.020303 – філологія (українська мова та література). – Львів, 2015. – 52 с. (завантажити)

8.1. Типові форми документації зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів (для завантаження)

Для потреб транскрибування й архівного упорядкування записаних фольклорно-етнографічних матеріалів та оформлення звіту за результатами практики розроблено *типові форми документації*, які студенти можуть завантажити за нижче поданими посиланнями:

- 1) електронний бланк оформлення матеріалів збирацького сеансу – файл шаблону IEK_seans_shablon.dot (завантажити)
- 2) каталог фольклорно-етнографічних фотоматеріалів – файл шаблону IEK_catalogue_photo_shablon.xls (завантажити)
- 3) титульна сторінка архівної папки – файл шаблону IEK_titul_papky_shablon.doc (завантажити)
- 4) звіт про фольклористичну практику та опрацювання фольклорних матеріалів – файл шаблону IEK_zvit_praktyka_shablon.doc (завантажити)

9. Консультування

Лабораторія фольклористичних досліджень надає керівникам та студентам-учасникам фольклористичних практик консультації та допомогу з питань організації і проведення фольклористичної практики, її навчально-методичного і технічного забезпечення, упорядкування й архівування зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів:

а) підготовка фольклористичної практики:

– проведення загального (для академгрупи) інструктажу з методики і практики записування фольклору; освоєння аудіо-, відео- та фотоапаратури: користування цифровим диктофоном, освоєння фото- й відеокамери; проведення інсценізованих тренувань типового збирацького сеансу; вивчення типових форм документації матеріалів фольклористичної практики;

– надання аудіо-, відео- та фотоапаратури для потреб фольклористичного польового дослідження (за наявності).

б) транскрибування фольклорно-етнографічних записів:

– проведення загального (для академгрупи) інструктажу з методики і практики транскрибування фольклорно-етнографічних матеріалів та оформлення транскрипцій;

– індивідуальне консультування студентів з питань транскрибування.

в) архівування фольклорно-етнографічних документів:

– проведення загального (для академгрупи) інструктажу з архівування фольклорних документів: виповнення типових форм документації зібраних фольклорно-етнографічних матеріалів, укладання архівних фольклорних документів;

– індивідуальне консультування студентів з питань архівування фольклорних документів.

Із питаннями консультацій просимо звертатися у Лабораторію фольклористичних досліджень за адресою:

Лабораторія фольклористичних досліджень
Філологічний факультет
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, аудиторія 345 (кабінет завідувача)
79602 Львів, Україна
тел.: +3 8032 239 47 20
e-mail: folklorelaboratory@gmail.com
<http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/>

P. S. Із питаннями групових консультацій та інструктажів просимо керівників практик і старост студентських груп задалегідь зголошуватися електронною поштою.

Інтернет-сторінка дорожньої карти: <http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/polove-doslidzhennya-folkloru/studentska-folklorystychna-praktyka/studentska-folklorystychna-praktyka-za-mistsem-prozhyvannya/>